

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quomodo daturum se dicit, quod iustum est?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

noxius est, & supplicio. Vænim, dicit, mihi, si non euangelizauero. In aliis vero, quæ sunt ex libera electione non item. Sed quid? Quæ igitur mihi est merces? Vt euangelizans sine sumptu ponam Euangelium Dei, ut non abutar potestate mea.

VERSUS 3.

Et egressus circa horam tertiam vidit alios stantes in foro otiosos.

QVÆSTIO I.

Quibus horis operarios conducit?

Hora.

S. I. **M**ane, tertia, sexta, nona, vndecima. In horas duodecim partiebantur diem Palæstini. Mane, hoc est, hora prima sub ortum solis egressus est, ultimos operarios conduxit hora vndecima, hoc est, vna ante occasum. Ideo dicuntur vna tantum hora laborasse. Erant vero horæ æstate longiores, hyeme breuiiores, quæ tamen varietas tanta non est in loco viciniori æquinoctiali lineæ, quanta in borealibus, aut antarcticis regionibus. Diligens paterfamilias, cui vinea sua electa sit valde cordi, nobis describitur. Quin & hoc ostenditur: nullam ætatem, nullum tempus Dei famulatu non idoneum esse. Ad salutem semper aditum patere.

De horis interpretatio.

S. 2. Horarum diuersitatem varie interpretantur. Orig. Chrysostom. Greg. Beda, Haimo, de cuiusque ætate intelligunt: alii ab infantia, alii in adolescentia, multi in virili ætate, alii in senectute, aut ipsa morte vocantur, ut in cruce latro. iidem fere auctores ad diuersas mundi ætates cum Origene referunt. Mihi literalis sensus esse videtur, ut indicet Deum omni tempore vocare operarios, nam hora prima vocat, pueros, iuvenes, senes, itemque hora vndecima. Semper stat ante ostium & pulsar, sed diuerso tempore veniunt, cum vocantur efficaciter. Hieronymus lib. 2. contra Iovinianum de horis hunc in modum disputat. Porro si operarii prima hora: & tertia & sexta, & nona & vndecima vnus denarius redditur, & ab eis incipit premium, qui nouissimi in vinea laborauerunt, & hic non vniu temporis, & vnus ætatis homines describuntur, sed ab exordio mundi vsque ad finem: Vocationum sacramenta sunt diuersarum, prima hora vocatus est Abel & Seth: Tertia Enoch & Noe: Sexta Abraham, Isaac & Iacob: Nona Moyses & Propheta: Vndecima gentium populus: cui primo redditur merces, quia in crucifixum credens Dominum difficultate fidei magnitudinem meruit priorum: multique reges & propheta quæsierunt videre, quæ videmus, & non viderunt. Vnus autem denarius non vnum est premium, sed vna vita & vna de gehenna liberatio. Caterum quomodo ad indulgentiam principalem, diuersorum criminum rei dimittuntur de carcere, & vnusquisque pro labore vel operibus suis, in hoc vel in illo statu vita est: ita & denarius quasi indulgentia veri principis omnes per baptismum emittit de carcere. Iam nostri laboris est, pro diuersitate virtutum diuersa nobis premia preparare.

Hora atq.

Horæ alioqui de ætate diei solent: vnde celebres iocī Crassi in Deiotarum, & Deiotari in Crassum. Nam Crassus in Parthos proficiscens, cum Deiotarum inueniret nouam ciuitatem opportune condentem, mirari se dixit regem, iam hora duodecima, hoc est, extrema senectū urbem condere; cui ille: Nec tu sane matutinus in Parthos moues, annum tum sexagesimum Crassus agebat, breui Parthicum bibiturus aurum. Fuit & celeberrimi Philosophi liber, Prodi

nempe, cui titulus *ἡγεῖς*, in quo Hercules biuium exponit: vbi horas pro *καὶ*, & occasione accepisse videtur, ad hoc commune etiam Syris prouerbium respexisse Dominus potuit. Porro de horis æstatis longis, hybernis breuioribus multa veteres. Forte & Horæ ab Horo, qui sol est Ægyptiis, si Macrobio credimus, atque ita Orientale nomen esse dicendum est.

VERSUS 4.

Et dixit illis: ite & vos in vineam meam, & quod iustum fuerit, dabo vobis.

QVÆSTIO I.

Quomodo daturum se dicit, quod iustum est?

S. I. **K**Αὶ ὁ δὲ ἄρχων, & quod iustum, &c. verba se primo plerique Græci repetunt, καὶ ὁ δὲ ἄρχων, ὁ δὲ ἄρχων, & quod iustum, accipiet, in Syro est, a vetustissimis Græcis ab. In Hieronymi comm. non est: nec apud Hilatum. Syrus *ܕܡܝܬܐ ܕܡܝܬܐ* vinedem deuale, & quod oportuerit, aut valuerit, labor, scilicet. Hora vndecima inueniunt stantes vers. 7. Græcus addit *ἡγεῖς*, & Syrus *ܕܡܝܬܐ ܕܡܝܬܐ* vbatallin, iustos.

Hoc profecto indicat ex iustitia dari, quod datur: nam & vnus horæ labori merces respondet: Quod autem ex iustitia datur, non potest sine iniquitate negari. Nec idcirco tamen creatura obligatam habet, aut obnoxium sibi creatorem, sed suo promisso ille obligatur, qui seipsum negare non potest, quo minus præster, quod promissit. Hinc non modo meritum certitudinem probant doctores Schol. Arist. sed etiam meritum, quæ peccatis immo: eua erant & iustitia, reditum, & vt vocant, reuincuntiam. Premium enim, quod semel promissum est, deinde offensione interpolata sublatum, cum in gratiam reditum est, non negatur amico reconciliato: quia integritas est, & sine vlla offensione reconciliatio. Sic docet Gratian. de penit. distinct. 4. §. dicens. Lombardus 4. sentent. distinct. 14. & eo loco S. Thomas quest. 2. artic. 3. & pag. 3. quest. 89. artic. 5. Hugo de S. Victor lib. 2. de sacram. pag. 14. cap. 9. Alensis 4. p. memb. 4. artic. 6. Henricus quodlib. 5. quest. 24. Bonavent. distinct. 14. 2. Richardus artic. 8. quest. 2. Scotus distinct. 22. quest. 1. artic. 2. Maior quest. 1. Almainus quest. 1. artic. 2. Oceanus in 4. quest. 9. Adrianus in 4. quest. 2. de satisfact. Duran. in 3. distinct. 31. quest. 2. Caiet. 3. p. quest. 89. art. 5. Soto distinct. 18. quest. 2. artic. 2. Verum hoc omitto, quamuis verum sit, vnicum hoc vigeo, id quod iustum est, promittitur, & patremfamilias contra murmuratores excipere: Toll quod tuum est; non facio tibi iniuriam.

Fadurus erat iniuriam, si non de disser, quod peccat, si alter suum non tollere: non est Deus iniustus, & obliuiscatur operis nostri.

82 (* *) 85

VER-